

"חזרה בתשובה והשפעתה על העבודה במשטרה"

מנחה: ד"ר פיני יחזקאלי

נוב' 2014

פרק ראשון: מבוא

חזרה בתשובה היא תהליך שבו אדם משנה את דרכיו ומעמיק את אמונתו הדתית. הכוונה במילה "תשובה" בהקשר זה אינה מענה, אלא שיבה. הביטוי "חזרה בתשובה" נגזר מביטוי רחב יותר המופיע בתפילת שמונה עשרה: "והחזירנו בתשובה שלמה לפניך". היום, המשמעות הנפוצה ביותר של המונח היא המעבר מאורח חיים חילוני לאורח חיים דתי. לפי התפיסה הדתית, אדם חילוני שמשנה את אורח חייו ונהייה דתי, הרי הוא שב למקורותיו או למצבו הטבעי.

במסגרת עבודתי זו, ברצוני לבדוק האם "חזרה בתשובה" עלולה להשפיע על המשך העבודה במשטרת ישראל?

לשם כך בחרתי בשוטרים שעובדים יחד עמי, אותם אשאל מספר שאלות שדרכן אבקש לדעת האם ישנה השפעה על המשך העבודה במשטרה לאחר החזרה בתשובה. כלומר האם בהיותך קודם כל איש דתי, אתה עלול להיתקל בקשיים, האם בהיותך שוטר אתה נדרש לעבור על חוקי הדת עקב אילוצי העבודה או בשם האמונה אתה עלול דווקא להתפתח בעבודת המשטרה? האם קיים שוני בהתייחסות האחר עליך בגלל היותך איש דת ואם בכלל זה מפריע לתפקודך?

שאלות אלו עלו אצלי תוך כדי תהליך אישי שבו, גם אני חזרתי בתשובה מזה כשלושה חודשים, ושאלות מסוג זה רדפו אותי טרם חזרתי בתשובה ועד היום. בתקווה אולי למצוא קשר בין תשובות המשתתפים שדרכם אגיע לפתרון הבעיה המוזכרת אם בכלל.

לשם כך בחרתי בארבעה שוטרים שהיו חילוניים ותוך כדי עבודתם חזרו בתשובה, כולם עבדו ביחידות השטח השונות ולאחר מכן הגיע להדרכה.

אוכלוסייה נבדקת: בחרתי בשוטרים אשר תחומי עיסוק שלהם שונה. כאלה שהיו לוחמים, סיירים, מבצעיים וגם כאלה שעבדו בתחום הלוגיסטי. חשוב לציין כי השמות של הנבדקים שמורים אצלי ויוצגו בגוף העבודה כראשי תיבות עפ"י בקשת המשתתפים. (גם המיילים שלהם שמורים אצלי).

י.ב. בעבר לוחם בגדעונים 33, כיום חובש במרפאה.

ס.מ. בעבר סייר, לאחר מכן עבד במש"ט, כיום משמש כמדריך.

פ.מ. לוחמת במג"ב, הייתה תקופה בקבע במג"ב, עברה ליס"מ, וכעת משמשת בתפקיד הדרכה.

מ.ב. כיום עובד בצילום ובהוצאה לאור.

פרק שני: שאלות למשתתפים:

הפרק הנ"ל מציג את תשובות המשתתפים כפי שהתקבלו מהם. לציין כי במהלך השיחות אישיות שערכתי עם המשתתפים הועלו סוגיות נוספות שלא ראיתי לנכון לציין אותן בגוף הפרק, כמו לגדול בבית דתי שאינו בעד גיוס בכלל, וכ"ו.

2.1 באילו תחומי עיסוק במשטרת ישראל אתה/ת עלול/ה להיתקל בהם בקשיים בשל היותך

דתי/ה - הסבר?

י.ב.

מציג את הבעיה העיקרית מבחינתו בכך שיש לו לעיתים ממשק עם נשים, דבר אשר לכאורה מהווה בעיה ברמה האישית, אך גם נותן פתרונות לאותן בעיות שלכאורה צפויות, מצטט את דבריו: "בעיית התייחדות עם אישה לצורך מסירת מידע רפואי אישי וכן לצורך בדיקה גופנית באזורים מוצנעים (א.ק.ג., בדיקה של פצעים, זריקה המחויבת בשריר העכוז בלבד)". פתרון לבעיה זו תמיד זמינה, הרי כשיש אישה חובשת אז נמנע ממנו להיות נוכח, גם אם אין, הרי מדובר בפיקוח נפש שבמקרה כזה ההלכה מתירה את העבודה. "בכל בדיקה רפואית של המין השני צריך להיות נוכח נוסף מאותו מין (נהלים משפטיים ולא דווקא הלכתיים). יש לנו חובשת במרפאה ברוב הימים ולעיתים גם מגייסים חובשת מהסגל (פרי) לצורך הבדיקה. מבקש כשאפשר צילום של הפצע/עקיצה כדי להתרשם ללא צורך בבדיקה במקום עצמו. שני הפתרונות שלעיל מתקיים בדרכי, אך לעיתים אני לבד במרפאה ואין זמן להמתין לנוכח נוסף עקב דחיפות המקרה-במקרה של דחיפות (פיקוח נפש), אין בעיה הלכתית להתייחדות כנ"ל אך זה בהחלט לא נעים ולא מומלץ.

יש גם מגע עם אישה כגון בעת מדידת דופק או בהדרכה של החיאה שבה צריך להסביר איפה להניח את היד בעת עיסוי לב או סילוק הפרשות-נדיר ולעניות דעתי לא בעייתי כי מדובר בדברים החשובים להצלת חיים. שההלכה מתירה.

ס.מ.

לעומתו הבעיה העיקרית בעבודתו הינה לאו דווקא העבודה עם נשים, הרי לדבריו אין מניע כל עוד אין מגע פיזי בין שני המינים, אך עיקר הבעיה נובע מחילול השבת שאין קדוש לו. "תחומי העיסוק שעלולים להוות לי לקשיים כאדם דתי הם בעיקר בתפקידים בהם אני נדרש לעבוד במשמרות של סופי שבוע כלומר בשעות השבת, או בחגים בהם אני עלול להימצא במעין קונפליקט פנימי למרות שחלק מעבודת המשטרה היא פיקוח נפש אך המציאות שאני כאדם דתי מחויב אליה שזה שבשבת בבוקר אני צריך להיות בבית הכנסת ולא בתוך ניידת סיוור

או לנסוע ברכב, לדבר בנייד, לכתוב ועוד ועוד... דברים שאינם מובנים למי שנמצא בצד השני שאני כאדם דתי מחויב אליהם והם מהווים את אחד הדברים העיקריים והמשמעותיים ביותר בחיי האדם הדתי".

פ.מ.

מציגה מבחינתה שעיקר הבעיה אינה בהכרח בגלל חילול השבת או אפילו עבודה עם גברים, הרי לדבריה חילול השבת נובע לרוב בגלל היבטים מבצעים ובכך ובשל פיקוח הנפש נפתרה הבעיה, לגבי עבודה עם גברים היא "שומרת נגיעה" כלומר הממשק איתם רק בהיבטים של עבודה ולא מעבר, הבעיה מבחינתה הינו "יוזמות מיתרות", כגון ערבי גיבוש ששם האנשים מרשים לעצמם להגיע בליבוש לא צנוע, וניבולי פה שהיא שומעת מדי פעם. "לגבי אני חשה קושי למול ניבולי פה, קללות ודיבורים לא צנועים. כמו כן – ימי גיבוש כשהלבוש לא צנוע".

מ.ב.

לדבריו היות והוא גדל בבית דתי, כמעט כל תחום שיש בו חשיפה לצד הנשי מהווה בעיה, "עבודה במשרד שעובדות נשים אשר לא מתנהגות בצניעות, מבחינת לבוש, סגנון דיבור, כל נושא החופשיות שיש בין המינים בכול דבר הקשור לצניעות שלא מתאים להסתכל עליהם. עבודה במקום שעובדים במשמרות שזה כולל שבתות חגים".

2.2 האם אתה/ת נדרש לעבור על חוקי הדת עקב אילוצי העבודה? - במידה וכן הסבר באילו

תחומים והאם יש פתרון הולם לכך?

י.ב.

לדבריו מדי פעם בגלל שהוא מוכווון לגישה השרירותית, יאלץ לטפל בחולה בשביל למנוע ממנה עוגמת נפש, גם אם זה מתנגש בעניין ההלכה. "לעיתים אני לא מקפיד על המתנה לאחת האפשרויות המוצעות, כדי למנוע עוגמת נפש לחולה בחזרה ביום אחר או המתנה של שעות רבות-כאן אני נכנס לבעיה הלכתית בבירור".

ס.מ.

טוען כי תמיד יש איך לפתור את הבעיה, כלומר תמיד ישנה האפשרות לעבור על חוקי הדת, אך יחד עם זאת גם קיימות האפשרויות לפתרון הבעיה, כפי שהוא מציג: "באופן ישיר אין מצב בו אני נאלץ לעבור על חוקי הדת בעבודה אך תוך כדי עבודה נניח במקום בו אני צריך לתעד פעולה מסוימת שלי כנוהל והדבר כרוך בכתיבה באמצעות כלי כתיבה או באמצעות תיעוד על מחשב ואין בעניין כרגע דחיפות של פיקוח נפש אני עלול להימצא בסיטואציה של חילול שבת

והדבר שיוביל לפתרון הוא ראשית הבנה מצד הפיקוד , להשתדל לצמצם את הפעילות של האדם הדתי בשעות רגישות אלו , במקרה חירום יש לדאוג לעט שבת, וגם במידה ויש צורך בנסיעת חירום ברכב עדיפות תהייה לנהג שאינו יהודי. גם בעבודה שאינה כרוכה בעבודת משמרות או בשבת יש בעיה נניח להיות פעיל בעבודה לדוגמא של פיקוח בחופי רחצה או בתוך מקומות קדושים שאסור ליהודי להיות נוכח במקום".

פ.מ.

שתי הבעיות העיקריות הינן כתיבה ונסיעה בשבת, שגם לה יש את הפתרון אך לא תמיד הפתרון זמין. "אני אכן נאלצת לעיתים לנסוע בשבת – אך בכך בדרך כלל אני נעזרת בנהגים שאינם יהודיים ובנוגע לכתיבה – בעט שבת".

מ.ב.

עיקר עבודתו הינה בצילום, והבעיה העיקרית היא שלפעמים הוא צריך להיחשף לבקשות "מיוחדות" של אחרים, כגון להצטלם מחובקים, וזה הווה את עיקר הבעיה בעבודתו. "נושא צילום שלא כל כך נעים לצלם שוטר ושוטרת שאין בניהם שום קשר שהם מבקשים להצטלם כאשר הם מחובקים שזה מבחנתי קשה, פתרון לדבר שמשהו אחר יצלם".

2.3 האם האמונה מסייעת להתפתחות שלך בעבודת המשטרה, אם כן איך?

י.ב.

"האמונה מאוד עוזרת לי בכל תחום בחיים בטח בעבודה שבה חשוב לשמור על ערכים של יושר, דרך ארץ, זהירות בכספי ציבור/המשטרה וצריך הרבה מוטיבציה שיש לאדם מאמין כדי לא לעמוד בפיתויים".

ס.מ.

"האמונה מהווה גורם מרכזי ביותר להתפתחות שלי בעבודה בעיקר בעניין של לימוד מוסר כדרך חיים דבר שהאמונה מתמידה ומחמירה במיוחד ביחסים בין אדם לחברו ואין ספק שתקשורת בינאישית תורמת מאוד להצלחה בעבודת השוטר שמגיע ונמצא כל הזמן במגע עם אזרחים ואם אנשי משטרה.

האדם המאמין באמת מסתכל על כל דבר בעולם באופן חיובי ואף יודע לקבל את הכול ברוח שונה וחיובית דבר המקל להתמודד עם החלטה פיקודית שאינה מתאימה לשוטר כמו המעבר למכללה בבית שמש " אני אהיה איפה שאני צריך להיות כי זה רצון האל והכול לטובה"

פ.מ.

" בהחלט כן. האמונה גורמת לי לתחושה שה' רוצה שאהיה כאן, שהשירות במשטרה הוא חלק מערכי היהדות להגן על הארץ ועל תושביה, על עם ישראל כפי שהבטיח ה' לאברהם אבינו ומשה רבינו. שיש מצווה גדולה ושליחות עצומה בהצלת נפשות של אנשים מכל העדות. שהכל מלמעלה וגם אם אדם פוגע בי – זה ניסיון ולטובה. בין היתר עבודה על המידות".

מ.ב.

תשובתה הינה חיובית ומוחלטת, "כך מבחינה השלווה הנפשית הרוגע לא להיות עצבני במהלך היום".

2.4 האם קיים שוני בהתייחסות האחר עליך בגלל היותך איש דת? אילו פתרונות את/ה מציע/ה ? במידה וניתן לפתור ולהתגבר על בעיות אלו

י.ב.

"בעניין שבתות וחגים יש בעיתיות מדי פעם בפעילות. רוב העבודות המשטריות מאושרות לפעילות בשבת עפ"י ההלכה בגלל צורך להגנה על החיים והביטחון. ישנן פעילויות בעייתיות כשמדובר על מנהלה או הכנה לפעילות שלא תתבצע בשבת. לצערי יש חוסר ידיעה בקרב הרבה מהמפקדים לגבי זה ואפשר ברוב מוחלט של המקרים להימנע מהבעיות".

ס.מ.

"קיימת התייחסות שונה לגביי עקב היותי איש דתי אך ורק במובן החיובי במגוון רחב של שאלות בנושא דת שאנשים נתקלים בהם בחיי היום יום ואין להם תמיד תשובה או את מי לשאול, וגם לעיתים אנשים מסתכלים על האדם הדתי כאדם האמור לשמש דוגמא לטובה למרות שאין קשר בין הדברים".

פ.מ.

"לעניות דעתי זה לטובה – כיוון שאני חשה שיותר מכבדים אותי"

מ.ב.

"בתחילת התהליך היום כבר לא הכוונה שבהתחלה אנשים אומרים השתגעת התחרפנת היום כבר זה לא קיים".

2.5 אילו פתרונות את/ה מציע/ה ? במידה וניתן לפתור ולהתגבר על בעיות אלו.

י.ב.

"פתרונות: לצורך פעילות בשבת/חג שאינה הכרחית, כנ"ל, יש לבצע פעולות של חילול שבת ע"י מי שאינו יהודי (כגון נהיגה, רישום וכדו'), במידה ואין, יש אמצעים שפותחו לשימוש מיוחד בשבת כדי למנוע חילול שבת חמור (איסורים דאורייתא-איסור מהתורה). לשומרי שבת רצוי מאוד ליידע את המפקדים שאינם מבינים לגבי הבעיות ופתרון כדי לשתף פעולה. יש מקרים רבים שהפיקוד דווקא מתנגד למציאת פתרונות כי השוטר נראה לו "מנצל את המצב להקלות"-מנצנץ" או מסיבות אחרות של חוסר התחשבות. ישנם מפקדים שמאוד עוזרים ואיתם לא מגיעים למצבים בעייתיים כלל".

ס.מ.

"הפתרון העיקרי מתחיל ומתייחס באחת מידות המוסר הבולטות ביותר שזה ההתחשבות בצרכי האחר, אין ספק כי שוטר הנמצא תחת פיקוד של מפקד אשר מגלה הבנה לבעיותיו של השוטר הדתי יוכל להפיק ממנו את המרב ולא לגרום לתסכול של השוטר דבר העלול להיגרם במידה ואדם דתי יצטרך למצוא את עצמו עובד במשמרת ביום שבת כאשר ניתן היה לוותר עליו והדבר אף לא היה פוגע באף חבר ליחידה. חשוב להדגיש כי האדם הדתי הנמצא בביתו ביום שבת זה לא כדי לצאת לטייל או בילוי אחר זה רק מציווי של כוח עליון ולכן לא נכון להעמיד את האדם הדתי במצב בו הוא צריך לבחור בין בורא עולם לבין בשר ודם".

פ.מ.

"לעניות דעתי ניתן לעשות שיעורים במסגרת המשטרתית ובכך להתחזק. (רק למעוניינים כמובן)".

מ.ב.

"פתרונות להיות עם ראש פתוח לנסות להסביר למרות שהאחר יכול לא לקבל את הדעות שלך אבל לנסות או חלופה להתעלם ולא להתייחס עם כל הצער".

פרק שלישי: התייחסות לממצאים

כפי שהדברים הוצגו לעיל, בהקשר לשאלה הראשונה, ניתן לומר כי אצל כולם ניתן לראות שישנם קשיים בשל היותם דתיים, בעיה בלעבוד עם נשים, חילול השבת, מסיבות ואירועים מעבר לתחומי העיסוק שמחויבים להיות נוכחים בהם. אך יחד עם זאת אחדים אמרו שניתן לפתור את הבעיות או את הקשיים הנ"ל ע"י הבנה יתרה של המפקדים הישירים.

כמו כן כולם סבורים כי הם מודעים לכך שלעיתים הם נאלצים מלב ברירה לעבור על חוקי הדת במיוחד בחילול השבת דבר שקשה להם להשלים עמו.

הדבר שלכולם יש הסכמה כלפיו הינו בכך שהאמונה כן מסיעת להתפתחות שלהם בעבודה, כלומר אצל כולם האמונה מחזקת את עשייתם בכך שעיקר האמונה הינו ערכים יושר דרך ארץ, והמשטרה הינה חלק מערכי היהדות שבו נדרשים להגן על הארץ ותושביה.

אין הסכמה לעניין ההתייחסות השונה בגלל היותך דתי, כל אחד הציג את מה שהוא חש באופן סובייקטיבי, כלומר היו כאלה שהרגישו שמתייחסים אליהם טוב יותר והם מרגישים מכובדים יותר ואחרים רואים בחוסר ההבנה והפער בינם לבין מפקדיהם בתחום הדת דבר אשר מפריע להתנהלות השגרתית שלהם.

בהקשר לפתרונות שהם מציעים, ניכר לראות כי כולם מתייחסים לכך שקיים פער וחוסר ידע דתי בינם לבין מפקדיהם וזה עיקר הבעיה, אם הפער יקטן יהיה אפשר להתגבר על הבעיות ע"י מציאת פתרונות שונים, כגון עט שבת, נהג גויי וכ"ו

פרק רביעי: סיכום

התמונה המעניינת שהתקבלה מצביעה באופן ברור וחד משמעי כי אמונה קודם כל מסייעת בעבודה, אומנם הפער בידע התורתי בין מפקד לפקוד לעיתים הוא מקור הבעיה. יחד עם זאת, כולם נאלצו בעבודתם כשוטרים, לעבור לעיתים על חוקי הדת: חילול השבת, עבודה עם נשים וכדומה.

החשוב והיפה בעיני הינו בכך שהתשובות לעולם יהיו ברמה הסובייקטיבית. כלומר ההשפעה של חזרה בתשובה על המשך העבודה במשטרה, הינה לרוב פונקציה של השוטר עם עצמו, לייתר דיוק ובמובן אחר, כמה אתה מחמיר ושומר דת, עד כמה אתה מוכן לקבל דברים שמנוגדים לאורח חיך כאיש דת והכל בשם מוסר העבודה? שהתשובה לכך תהיה תמיד באישיות הנשאל.

טרם אסיים את דבריי, רואה אני חובה מוסרית להתייחס למקרה הספציפי שלי (שמטעמי הגינות לא ראיתי לנכון שאני אשיב על השאלות שהזכרתי לעיל) ובו אני מתייחס לחזרתי בתשובה מזה כשלושה חודשים והשפעתה על המשך שירותי במשטרה.

במקרה הבודד שלי שבו אורח החיים שלי נהיה שונה מאוד ממה שהיה לפני, אין צל של ספק שישנה השפעה מאוד כבירה על עבודתי כשוטר בפרט ועל המשך שירותי בכלל.

השפעה זו מתבטאת בכך שממשקי העבודה שלי במיוחד בתחום האג"מ במשטרה מהווים בעיה להמשך שירותי בחיל: עבודה עם שיכורים, עבודה בימי תפילה, עבודה עם נשים, היחשפות לגורמים כמו: זונות, נרקומנים וכו'.

עמיתי שהשתתפו בעבודה זו הבינו כי העבודה בשטח מהווה בעיה שאין לה פתרון, לכן נאלצו למצוא לעצמם פתרון יצירתי והוא תחום ההדרכה.

גם אני היום נמצא בהדרכה אך מהר מאוד אני מתוכנן לחזור לשטח היות ואני מסופח בתפקידי (הנוח יחסית) הנוכחי. במקרה שלי, הפתרון היחידי מבחינתי הינו למנוע מעצמי מלכתחילה להיות במקום שיחשוף אותי לדברים "רעים", מקום שתחום העיסוק בו יהיה שונה מהעיסוקים שהזכרתי לעיל.

היות ואני רק מתחזק בדתי (דרוזי), היות ואיני מוצא פתרון שישלב את עבודתי כשוטר ואת חיי החדשים, אז במקרה שלי החזרה בתשובה אכן השפיעה על המשך שירותי גם ב"מחיר" של התפטרותי מהמשטרה.

למען גילוי נאות, הייתי מאוד רוצה להפנות את השאלות שהכנתי לשוטר דרוזי כמוני שחזר בתשובה תוך כדי העבודה ולבדוק את ההשפעה על עבודתו, אך למרבה ה"צער" לא מצאתי אחד כזה ואולי זה מה מעיד ומחזק את הניגוד בין דת לעבודת המשטרה.